

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

HELLENIC CHAPTER

Αναχαίτιση της Κλιματικής Αλλαγής – Έμπνευση και Καινοτομία Βιοπολιτική & Ανάπτυξη

Money Show

9 Ιανουαρίου 2017 – Hilton Athens

Σημαντικές εξελίξεις στην ευαισθητοποίηση γύρω από την αντιμετώπιση των κλιματικών προκλήσεων με ένα όραμα διεθνούς συνεργασίας έφερε στο προσκήνιο εκδήλωση της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Money Show, στο ξενοδοχείο Hilton Athens, την Δευτέρα, 9 Ιανουαρίου 2017.

Στην εκδήλωση, η οποία είχε θέμα «Βιοπολιτική & Ανάπτυξη – Έμπνευση και Καινοτομία για την Αναχαίτιση της Κλιματικής Αλλαγής», έλαβαν μέρος σημαντικές προσωπικότητες από τον χώρο της διεθνούς πολιτικής, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιστημών, καθώς και γενικοί διευθυντές διεθνών ΜΚΟ και οργανισμών για το περιβάλλον, οι οποίοι μοιράστηκαν τις πολύτιμες εμπειρίες και τις γνώσεις τους σχετικά με την επείγουσα ανάγκη αναχαίτισης της κλιματικής αλλαγής και της χάραξης νέων δρόμων για καινοτόμο δράση.

Τις εργασίες συντόνισε η Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης, και συμμετείχαν με εισηγήσεις οι: Ρόδη Κράτσα, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνταστίνος Καραμανλής και τ. Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Σωτήρης Μουσούρης, τ. Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ – Μιχάλης Σκούλλος, Πρόεδρος του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΜΙΟ/ΕCSDE) – Νίκος Χαραλαμπίδης, Γενικός Διευθυντής της Greenpeace Ελλάδος – Γιώργος Σαλιάρης-Φασσέας, Πρόεδρος για την Νότιο Ευρώπη της IPG Mediabrands – Γιάννης Μάγκος, Chief Technologist, HPE First EMEA & APJ, HPE Software WW HQ – Γιώργος Καζαντζόπουλος, Διευθύνων Εταίρος της Global Challenges – Χρήστος Ευθυμιόπουλος, Ερευνητής Α' του Κέντρου Αστρονομίας και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών της Ακαδημίας Αθηνών – Γιώργος Πατούλης, Δήμαρχος Αμαρουσίου, Πρόεδρος Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) και Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών.

Κηρύσσοντας την έναρξη της εκδήλωσης, η κα. Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη τόνισε ότι: «Συγκεντρωθήκαμε εδώ για να συζητήσουμε για το μείζον ζήτημα της κλιματικής αλλαγής και των νέων δρόμων και οριζόντων που ανοίγονται σήμερα. Πρέπει να

αναλογιστούμε όλοι μας ότι ο χρόνος έχει μεγάλη σημασία και το ρολόι κυλάει αντίστροφα. Καμία οικονομική συναλλαγή δεν θα έχει σημασία αν ο βίος παύσει στον πλανήτη μας. Στην Διεθνή Οργάνωση Βιοπολιτικής έχουμε εργαστεί σκληρά για να κάνουμε την παγκόσμια κοινότητα να συνειδητοποιήσει την επείγουσα ανάγκη προστασίας του βίου. Οι σημερινές κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις καθιστούν επιτακτική την ανάγκη να ανανεωθούν οι πρωτογενείς στόχοι της πολιτικής, καθώς και να υπάρξουν νέοι τρόποι αξιολόγησης του κέρδους, έτσι ώστε να οικοδομήσουμε μια νέα ανάπτυξη με βιώσιμο όραμα.

Η κλιματική αλλαγή σήμερα είναι καταστρεπτική και εμείς σαν Οργανισμός έχουμε εργαστεί χρόνια ευαισθητοποιώντας ηγέτες στο Κυότο και στην Κοπεγχάγη να κάνουν τολμηρά βήματα προς την κατεύθυνση της άμβλυνσης των καταστροφών. Είναι πολύ ευτυχές το γεγονός ότι η συνδιάσκεψη στο Παρίσι έφερε θετικά αποτελέσματα και ελπίζουμε αυτό να σημαίνει μια πρωτόγνωρη ώθηση γύρω από την δράση για το κλίμα. Εξίσου σημαντική ήταν και η παρουσία εταιρειών και επιχειρηματιών στην COP22 στο Marrakesh για την εφαρμογή στρατηγικών μείωσης των ρύπων.

Η πρόοδος της τεχνολογίας στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής υπήρξε εντυπωσιακή. Χρειαζόμαστε ωστόσο και την εμπλοκή της ηγεσίας με τολμηρές αποφάσεις και νέες πολιτικές για να χτίσουμε ένα καλύτερο μέλλον. Οι δικές μας αρχές ως Βιοπολιτική αναδεικνύουν ότι ανεξάρτητα από τους ηγέτες και τις ηγεσίες, όλοι μας ως ενεργοί πολίτες και ως άνθρωποι μπορούμε να προσφέρουμε, είτε με την αλλαγή της καθημερινότητάς μας, των συνηθειών μας, είτε με την εμπλοκή μας στα κοινά, τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο πολιτισμού. Η πολιτική, ο πολιτισμός και η τεχνολογία άλλωστε οφείλουν να βαδίσουν χέρι-χέρι για την προστασία του βίου.»

Από αριστερά διακρίνονται: Μιχάλης Σκούλλος, Πρόεδρος του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (MIO/ECSDE) – Ρόδη Κράτσα, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνταστίνος Καραμανλής και τ. Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης – Σωτήρης Μουσσούρης, τ. Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ.

Στην συνέχεια, η **κα. Ρόδη Κράτσα** ευχαρίστησε για την πρόσκληση, χαιρέτισε τους ομιλητές και τους παρευρισκόμενους, και υπογράμμισε πως: «Όταν πρωτοξεκίνησε η

Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη το έργο της την είχα γνωρίσει εντυπωσιασμένη να μιλάει για τις ιδέες της Βιοπολιτικής και του περιβάλλοντος, στο διεθνές και το ελληνικό κοινό, στα οποία, σύστησε ανάμεσα στα άλλα, και τις ιδέες της Λέσχης της Ρώμης. Αυτό γινόταν σε μια περίοδο περίπου 3 δεκαετίες νωρίτερα, όπου δεν υπήρχε ούτε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ούτε ευαισθητοποίηση για τα θέματα περιβάλλοντος τουλάχιστον στο εσωτερικό της χώρας μας. Το πρώτο σκίρτημα για το περιβάλλον προήλθε άλλωστε από την ίδια τη Λέσχη της Ρώμης στα 1972 και την έκθεση των για Τα Όρια της Ανάπτυξης (Limits to Growth). Μια έκθεση που μιλούσε για τις στρατηγικές και πολιτικές της ανάπτυξης με την ταυτόχρονη διατήρηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών και την προστασία του περιβάλλοντος σε ένα κοινό ενιαίο πλαίσιο.

Σήμερα, η συνάντησή μας γίνεται σε μια σημαντική στιγμή με την επικύρωση της COP21 του Παρισιού για την μείωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Η συνθήκη αυτή είναι μια παγκόσμια επιτυχία στον σωστό δρόμο για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα μεγάλο momentum όπου μέσα από διακυβερνητικές διαβουλεύσεις και σκληρές και επίπονες διαδικασίες 134 χώρες υπέγραψαν την συμφωνία του Παρισιού, μια συμφωνία που βασίζεται ταυτόχρονα στην κατανόηση και την αλληλεγγύη μεταξύ Βορρά και Νότου.

Παράλληλα, πόλεις και περιοχές του κόσμου επηρεάστηκαν από την κατεύθυνση της COP21 και δεσμεύονται πλέον ανεξάρτητα από την εν λόγω συμφωνία για την λήψη μέτρων, πολιτικών και πρακτικών που θα συμβάλουν στην μείωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Με την Κίνα να έχει υπογράψει τη συμφωνία, μια χώρα που στέκεται στην κορυφή της ρύπανσης του περιβάλλοντος και που οφείλει να κάνει αλματώδεις αλλαγές για να τηρήσει την συμφωνία, φαντάζει τρομερή η οποιαδήποτε άρση εμπιστοσύνης των ΗΠΑ μιας χώρας που έχει πρωτοστατήσει σε επιστημονικό και τεχνολογικό επίπεδο στην πράσινη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Πράσινο Ταμείο (Green Fund) άλλωστε βάλλεται από την υπόθεση αυτή καθότι τα 3\$ από τα 10\$ δις που έχουν δεσμευτεί για να δοθούν προς τρίτες χώρες ανήκουν στις ΗΠΑ. Ωστόσο είναι θετικό το ότι ανεξάρτητα από την Κυβέρνηση, πολιτείες και πόλεις των ΗΠΑ δήλωσαν στον πρόεδρο πως θα προχωρήσουν προς τη συμφωνία του Παρισιού και τους στόχους της με τις δικές τους δυνάμεις και δυνατότητες.

Στο ίδιο πλαίσιο, τον Νοέμβριο του 2016, αρκετοί επιχειρηματίες και εταιρείες στα πλαίσια της COP22 στο Marrakesh, δεσμεύτηκαν προς την κατεύθυνση της πολιτικής μείωσης των ρυπογόνων εκπομπών αερίων, συμπεριλαμβανομένων και αρκετών πετρελαϊκών εταιρειών. Στο Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής έχουμε αναδείξει τη σημασία της σχέσης ανάμεσα στην κλιματική αλλαγή και την ενέργεια τόσο σε επίπεδο εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τις εκθέσεις και τις ημερίδες μας, αναδεικνύοντας την σημασία συνδυασμού οικονομικής και παραγωγικής ανάπτυξης και της ταυτόχρονης μείωσης εκπομπών ρύπων μέσα από νέες μεθόδους, επενδύσεις στην καινοτομία, νέες επιχειρήσεις και μια νέα αγορά εργασίας και απασχόλησης των ειδικών.

Οι νέες τεχνολογίες και τα μέτρα πρόληψης θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμα και για την Ελλάδα, που οφείλει με πολιτική βούληση και πρόγραμμα να εφαρμόσει και να σχεδιάσει πράσινες στρατηγικές και πολιτικές ανάπτυξης στις οποίες σήμερα υστερούμε. Η χώρα μας άλλωστε έχει χαμηλές εκπομπές ρύπων όχι λόγω της χρήσης προληπτικών μέτρων ή νέων τεχνολογιών αλλά επειδή δεν έχουμε έντονη παραγωγική δραστηριότητα.»

Τον λόγο πήρε αμέσως μετά ο **κ. Σωτήρης Μουσούρης**, ο οποίος ευχαριστώντας την Πρόεδρο της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης για την πρόσκληση και όλους τους συμμετέχοντες και το κοινό για την παρουσία τους, επεσήμανε ότι: «Η συνάντησή μας σήμερα είναι πολύ επίκαιρη για να θέσουμε και την κοινωνία και τα άτομα ξεχωριστά ενώπιον των ευθυνών τους. Η χρονιά

που ξεκινάει είναι εξαιρετικά σημαντική και κρίσιμη καθότι έχουμε ανακατατάξεις οι οποίες είναι αποτέλεσμα μιας σύμπραξης πολλών παραγόντων, όπως η παγκοσμιοποίηση, η αντίδραση στην παγκοσμιοποίηση, η ανισότητα εισοδημάτων, η οποία είναι μια σκανδαλώδης, το δημογραφικό θέμα – καθότι ο πληθυσμός της Γης είναι πλέον σήμερα 7 δις σε σχέση με το 1960 που ήταν 3 δις και αναμένεται να αυξηθεί ως το 2050 – το ζήτημα της μετανάστευσης, του θρησκευτικού φανατισμού, της τρομοκρατίας, και των πλευρών της τεχνολογίας που δημιουργούν προβλήματα. Δεν έχουμε συλλάβει ακόμα το μέγεθος και τη σημασία των πυκνών ανακατατάξεων που συμβαίνουν μπροστά στα μάτια μας τα τελευταία χρόνια. Σε αυτές τις ανακατατάξεις οι ηγέτες του πλανήτη απαντούν μέσα από την συμφωνία για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι που τέθηκε και πρόσφατα σε ισχύ. Τα 175 κράτη που έλαβαν μέρος και συζήτησαν ήταν κάτι πρωτοφανές για μια προσπάθεια που ξεκίνησε πριν 25-30 χρόνια στον ΟΗΕ.

Προσωπικά πιστεύω ότι αυτό που θα μείνει από την θητεία του Μπαν κι Μουν ως Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ είναι ότι το όνομά του είναι συνδεδεμένο με τη συνθήκη του Παρισιού για τον μετριασμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου. Αντιμετωπίζουμε σήμερα ένα μεγάλο ερωτηματικό. Οι ΗΠΑ επέλεξαν έναν πρόεδρο ο οποίος δεν πιστεύει ότι ο ανθρώπινος παράγοντας παίζει ρόλο στην κλιματική αλλαγή. Δυστυχώς, από ότι παρατηρήσαμε, με το επιτελείο που συγκρότησε και τους υπουργούς με τους οποίους ετοιμάζεται να αναλάβει την εξουσία τα πράγματα δεν είναι πολύ ενθαρρυντικά. Ας πούμε έχει επιλέξει τον Scott Pruitt, τον Γενικό Εισαγγελέα της Οκλαχόμα, ο οποίος ως δικηγόρος είχε επανειλημμένως ασκήσει αγωγές εναντίον των περιβαλλοντικών προγραμμάτων του Obama. Οι επιλογές για την διαχείριση της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής δεν είναι τυχαίες και ο σεβασμός των ΗΠΑ απέναντι στην συμφωνία σίγουρα δημιουργεί νέες προκλήσεις. Οι προκλήσεις αυτές έχουν άμεση σχέση με τη σύγκρουση δημοκρατικών και ρεπουμπλικανών πολιτικών στις ΗΠΑ όσο και των εταιρικών και οικονομικών αντιμαχόμενων πλευρών των υποστηρικτών του business-as-usual και των υποστηρικτών των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της πράσινης ανάπτυξης, κλάδοι στους οποίους τεχνολογικά και πρακτικά οι ΗΠΑ πρωτοστατούν.

Οι προκλήσεις της συμφωνίας ωστόσο είναι λιγότερο γνωστές στο ελληνικό κοινό που δεν έχει ενημερωθεί πλήρως για το τι έχει συμβεί στο Παρίσι και για το τι έχουμε υπογράψει. Η συμφωνία στο Παρίσι, η οποία θα τεθεί σε ισχύ το 2020, φιλοδοξεί να μειώσει την υπερθέρμανση πέρα από τους 2 βαθμούς της κλίμακας Κελσίου, ενώ άμεσος στόχος είναι η μείωση στους 1,5 βαθμούς Κελσίου.

Από το 2020 οι ανεπτυγμένες χώρες θα προσφέρουν βοήθεια 100 δις δολαρίων το χρόνο βοηθώντας έτσι τις αναπτυσσόμενες χώρες να στραφούν σε καθαρότερες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και να αντιμετωπίσουν τις καταστροφές που φέρνει η κλιματική αλλαγή. Στην συμφωνία προβλέπεται επίσης η αύξηση του παραπάνω κονδυλίου αν αυτό κριθεί απαραίτητο. Αυτά τα εξαιρετικής σημασία βήματα για το μέλλον του πλανήτη στήριξε και η ελληνική πλευρά, ωστόσο με προβληματίζει το ζήτημα της ευαισθητοποίησης, της ενημέρωσης και της παιδείας των Ελλήνων πολιτών, ιδιαιτέρως των νέων, που οφείλουν να γνωρίζουν, να εκπαιδεύονται και να ενημερώνονται γύρω από ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή που αφορούν άμεσα το ποιόν του βίου τους, το παρόν, το μέλλον τους και το μέλλον των παιδιών τους. Η παιδεία λοιπόν είναι ένας πολύ βασικός τομέας στον οποίο πρέπει να επενδύσουμε σε επίπεδο περιβάλλοντος και ευαισθητοποίησης, αλλά και σε επίπεδο πολιτικής και αισθητικής στην καθημερινότητά μας.»

Ο επόμενος ομιλητής, **κ. Μιχάλης Σκούλλος**, αναφέρθηκε στον κομβικό ρόλο των διεθνών οργανώσεων στην ευαισθητοποίηση και την ενασχόληση του κοινού και των

ειδικών με τα περιβαλλοντικά ζητήματα. «Το 1972 όταν ξεκίνησαν οι αλληπάλληλες συζητήσεις ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση για την ατμόσφαιρα και την όξινη βροχή, σε κλίμα ψυχροπολεμικό, κανείς σχεδόν δεν πίστευε ότι θα ιδρυόταν το United Nations Environmental Program (UNEP). Πράγματι η κομβική περίοδος που ακολούθησε ξεκίνησε με μία μεγάλη έμπνευση, με την σύλληψη της ιδέας για την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Περιβάλλοντος, με την ίδρυση και του European Environmental Agency (EEA) του οποίου είμαι και εγώ μέλος στο Δ.Σ. για 20 χρόνια.

Η συμφωνία που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι, τον Δεκέμβριο του 2015, από την πλειοψηφία των χωρών του πλανήτη, είναι πολύ σημαντικότερη από την συνάντηση του Marrakesh του Νοεμβρίου του 2016, που κοίταξε κυρίως τα ζητήματα υλοποίησης. Το Παρίσι, όμως, συνδέεται και με ένα άλλο επίτευγμα που είναι η συμφωνία των λεγομένων 17 στόχων για την αειφόρο ανάπτυξη (SDGs) που αποτελούν το Ευαγγέλιο όλων των πολιτικών και των χωρών που σέβονται τον εαυτό τους. Η ενημέρωση βέβαια των Ελλήνων πολιτών για την ελληνική συμμετοχή στη συμφωνία στο Παρίσι ήταν ελλιπέστατη και η πλειοψηφία του κόσμου δεν γνωρίζει τι υπέγραψε η χώρα μας εκεί, ούτε ποιους στόχους δέχτηκε να εντάξουμε στην κρατική πολιτική μας. Οι SDGs είναι εξαιρετικά σημαντικοί, καθότι σε αντίθεση με τους στόχους της χιλιετίας Millennium Development Goals (MDGs), που είχαν συμφωνηθεί το 2000, αφορούν όλες ανεξαιρέτως τις χώρες και όχι μόνο τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Η Ε.Ε. είναι η πρώτη που έχει θέσει τους SDG και την αειφόρο ανάπτυξη ως θεμελιώδεις κανόνες για την ανάπτυξή της. Από τους 17 στόχους αειφόρου ανάπτυξης μόλις ένας αφορά την κλιματική αλλαγή, ωστόσο οι υπόλοιποι 16 συνάδουν και ακουμπούν πάνω στην κλιματική αλλαγή. Υπάρχουν κοινές οριζόντιες διαστάσεις τόσο στο θέμα του κλίματος όσο και στο θέμα της εκπαίδευσης, της ορθής διακυβέρνησης ή της ισότητας των φύλων, που αποτελούν τον ιστό πάνω στον οποίο η νέα πολιτική πρέπει να δομηθεί. Θεωρώ ότι σε αυτό το σημείο ακριβώς υστερούν και τα ελληνικά κόμματα διότι δεν έχουν αφουγκραστεί τόσο την υποχρέωση απέναντι στους στόχους όσο και την αναγκαιότητα της νέας πολιτικής.

Θα ήθελα επίσης να αναφερθώ στα θέματα εφαρμογής. Στην Ε.Ε. έχουμε επιτύχει ήδη αυτό που λέγεται decoupling, δηλαδή ήδη έχουμε έστω και λίγη αύξηση του ΑΕΠ με ταυτόχρονη μείωση της χρήσης ενέργειας. Ωστόσο αυτό δεν είναι χαρακτηριστικό άλλων περιοχών του πλανήτη. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δεν πρέπει να εφησυχάζουμε ως προς τους στόχους που έχουμε δεσμευτεί να πετύχουμε μέχρι το 2030 και ως το 2050. Η European Environmental Agency, στην οποία αναφέρθηκα προηγουμένως, έχει ως slogan τη φράση 'να ζήσουμε μέσα στα όρια, τις δυνατότητες του πλανήτη'. Στο Marrakesh αυτό που είδα προσωπικά είναι ότι οι επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να μπαίνουν βαθιά στον χώρο αυτό, δείχνοντας θετική στάση απέναντι στην ενεργειακή αλλαγή και την νέα πράσινη παραγωγή, τα πράσινα προϊόντα και τις τεχνολογίες μείωσης ρύπων.

Σε ότι αφορά τη νέα στάση των ΗΠΑ απέναντι στη συμφωνία στο Παρίσι, θεωρώ ότι μπορεί να υπάρξουν αντεγκλήσεις, ωστόσο δεν πιστεύω ότι σε διεθνές επίπεδο θα έχουμε αλλαγή πορείας των υπόλοιπων χωρών. Στην ελεύθερη αγορά ήδη η Κίνα είναι πρώτη στην παραγωγή νέων πράσινων τεχνολογιών, μπροστά και από την Ε.Ε. μπροστά και από τις ΗΠΑ. Ήδη έχει επιτευχθεί στο Abu Dhabi και στην California η παραγωγή κιλοβατώρας με 0,25\$. Δεν είναι θεωρώ δυνατόν η βιομηχανία των ΗΠΑ, η οποία στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, να χάσει όλη αυτή την αγορά διεθνώς, επειδή κάποιο κυβερνητικό επιτελείο θέλει να γυρίσει το ρολόι προς τα πίσω. Στο εσωτερικό των ΗΠΑ επομένως θεωρώ ότι θα υπάρξουν συμμαχίες από τις ίδιες δυνάμεις της βιομηχανίας και της αγοράς που θα μετριάσουν, αν όχι να αλλάξουν τελείως, την στάση και την πορεία των ΗΠΑ απέναντι στη συμφωνία του Παρισιού.

Κλείνοντας θέλω να σταθώ στη σημασία που έχουν στην διαμόρφωση μιας νέας παιδείας, μιας νέας εκπαίδευσης και μιας νέας πολιτικής πορείας για την χώρα μας όσο και για την Μεσόγειο και την περιοχή που ζούμε, οι αποφάσεις της 7^{ης} Μεσογειακής Διάσκευσης των Υπουργών Παιδείας στην Κύπρο, όπου ύστερα από αλληπάλληλες συζητήσεις και διαπραγματεύσεις ψηφίσαμε ομοφώνως ένα σχέδιο δράσης για την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη στη Μεσόγειο, με όλους τους διεθνείς οργανισμούς παρόντες.»

Από αριστερά διακρίνονται: Γιάννης Μάγκος, Chief Technologist HPE First EMEA & APJ HPE Software WW HQ – Νίκος Χαραλαμπίδης, Γενικός Διευθυντής της Greenpeace Ελλάδος – Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης – Γιώργος Σαλιάρης-Φασσέας, Πρόεδρος για την Νότιο Ευρώπη της IPG Mediabrands – Γιώργος Καζαντζόπουλος, Διευθύνων Εταίρος της Global Challenges – Χρήστος Ευθυμιόπουλος, Ερευνητής Α' του Κέντρου Αστρονομίας και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών της Ακαδημίας Αθηνών.

Με την εισήγηση του **κ. Νίκου Χαραλαμπίδη** άνοιξε η δεύτερη ενότητα της εκδήλωσης. Ο κύριος Χαραλαμπίδης επεσήμανε ότι το πρώτο ζήτημα που τον απασχολεί είναι ότι τα θέματα ενέργειας έχουν μια βασική δυσκολία, απαιτούν αποφάσεις για υλοποίηση και δεσμεύσεις σε βάθος χρόνου που δεν αφορά αποκλειστικά τους πολιτικούς. «Οι αποφάσεις των πολιτικών αφορούν έναν ορίζοντα διετίας, τετραετίας και διεθνώς πενταετίας, σε κάποιες περιπτώσεις πολιτικών θητειών του εξωτερικού. Οι αποφάσεις όμως, που αφορούν την ενέργεια δεσμεύουν μία χώρα και μία οικονομία για 30 με 50 χρόνια, χρονικό διάστημα πολύ μεγαλύτερο της θητείας οποιουδήποτε πολιτικού. Πιστεύω ότι οι δεσμεύσεις γύρω από την ενέργεια και τις πολιτικές είναι κάτι το οποίο θα έπρεπε όλοι στην κοινωνία να μάθουμε να το διαχειριζόμαστε με έναν διακομματικό τρόπο και να μην περιμένουμε δράσεις από μια κυβέρνηση ή μια παράταξη, ή έναν πολιτικό ηγέτη και μόνο. Αυτό είναι κάτι το οποίο δεν έχουμε μάθει να το κάνουμε ακόμα, ιδίως στη χώρα μας. Το δεύτερο στοιχείο που με προβληματίζει είναι ότι οι διαδικασίες με τις οποίες η πολιτική και η κοινωνία αλλάζει είναι πάρα πολύ αργές.

Είδαμε ότι η διαδικασία για τις νομικές δεσμευτικές συνθήκες, για να φτάσουμε στη συμφωνία στο Παρίσι, διήρκησε σχεδόν 3 δεκαετίες, φτιάχτηκαν δεκάδες υπηρεσίες γράφτηκαν χιλιάδες εκθέσεις, χιλιάδες σελίδες για τη σχέση ρύπανσης περιβάλλοντος, ανθρωπογενών παραγόντων και κλιματικής αλλαγής. Η καθυστέρηση δυστυχώς δεν είναι κάτι που λειτουργεί υπέρ μας, ειδικά σε ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή και τα ακραία καιρικά φαινόμενα που την ακολουθούν, διότι δεν είναι γραμμικά.

Το καλό με το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής είναι ότι δεν υπάρχουν τεχνικά κενά. Οι τεχνολογίες δεν μας λείπουν, και οι επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας παγκοσμίως είναι πιο ψηλές από εκείνες που γίνονται σε συμβατικά καύσιμα. Υπάρχουν χώρες αυτή τη στιγμή, που το 100% τις ενέργειες τους για κάποιο χρονικό διάστημα μέσα στο έτος, ήδη καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στον αντίποδα, οι κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές είναι οι πιο δύσκολες από όλες. Για παράδειγμα την ίδια ημέρα που η Ελλάδα υπέγραφε την COP21 το ίδιο το ελληνικό κοινοβούλιο ενέκρινε την δημιουργία νέου λιγνιτικού σταθμού ενέργειας. Αυτό το αντιθετικό μοτίβο ισχύει στη χώρα μας εδώ και πολλά χρόνια, ανεξαρτήτως κομμάτων και κυβερνήσεων. Αν αυτό δεν καταφέρουμε να το ανατρέψουμε ως κοινωνία και ως ενεργοί πολίτες βάζοντας ο καθένας το λιθαράκι του δεν θα μπορέσουμε να αντιστρέψουμε την κατάσταση ούτε σε επίπεδο κλιματικής αλλαγής ούτε σε πολιτικό επίπεδο. Αν και είμαστε μικρή χώρα, οι κατά κεφαλήν εκπομπές ενέργειάς μας είναι πολύ μεγαλύτερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η θέρμανσή μας για παράδειγμα στην Ελλάδα την περίοδο του χειμώνα καταναλώνει τριπλάσια ενέργεια σε σχέση με ένα αντίστοιχο σπίτι στην Φινλανδία και αυτό συμβαίνει γιατί δεν υπάρχει ενεργειακή πρόληψη για τα κτήριά μας, που καταναλώνουν υπερβολική ενέργεια. Στο ζήτημα των λύσεων στην Ελλάδα συζητάμε πολιτικά για το επίδομα θέρμανσης, ένα σύστημα αναποτελεσματικό και αντιοικονομικό, και δεν συζητάμε για κομβικές αλλαγές που αφορούν την μετατροπή των ενεργοβόρων κτηρίων σε πράσινα και αναβαθμισμένα με λιγότερη κατανάλωση ενέργειας. Αυτή τη στιγμή έχουμε αποδεχτεί ότι στην χώρα μας παράγουμε υπηρεσίες και προϊόντα αντιπεριβαλλοντικά και αντιοικονομικά. Είμαστε μια αναποτελεσματική αντιοικονομική οικονομία. Φως στην άκρη του τούνελ υπάρχει. Έχουν γίνει αλλαγές στην νομοθεσία, υπάρχουν οι νέες τεχνολογίες και οι σχεδιασμοί, υπάρχει η επιστημονική γνώση και κατάρτιση έχει ξεκινήσει να γίνεται σε ορισμένα κτήρια δημοτικά, ή σε κοινωφελή ιδρύματα, ενεργειακή αναβάθμιση όπου δίνεται η δυνατότητα στα κτήρια να μπορούν να παράγουν την ενέργεια που καταναλώνουν.

Εμείς σαν ενεργή οργάνωση μέσα στην κοινωνία των πολιτών ψάξαμε και έχουμε στα χέρια μας το πώς ο καθένας μας μπορεί να βρει τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία, στην Ελλάδα του σήμερα, για να αξιοποιήσει υπάρχοντες πόρους και να προβεί στην ενεργειακή αναβάθμιση ενός κτηρίου ή για να γίνουν αντίστοιχες επενδύσεις. Εκεί που πιστεύω ότι πρέπει να στοχεύσουμε, είναι να συμπορευτούν στο δρόμο της πράσινης ανάπτυξης οι νέες τεχνολογίες, τα νομικά μέτρα, η χρηματοδότηση και η παραγωγή με σεβασμό στο περιβάλλον. Λύσεις υπάρχουν, ο καθένας μας από τον απλό πολίτη και τις καθημερινές επιλογές του μέχρι και την πολυκατοικία, μέχρι το σχολείο, μέχρι την γειτονιά και τον Δήμο, μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα ακόμα και χωρίς την στήριξη μιας κυβέρνησης. Και δεν λέω ότι πρέπει να αγνοούμε τις κυβερνήσεις αλλά ότι δεν είναι ανάγκη να περιμένουμε τις πεφωτισμένες κυβερνήσεις και ηγεσίες.»

Στην συνέχεια, ο **κ. Γιάννης Μάγκος** τόνισε ότι: «Έχουμε μία λάθος αντίληψη και ενημέρωση για τα ζητήματα περιβάλλοντος. Αν εξετάσουμε τις πιο ρυπογόνες χώρες του πλανήτη θα δούμε ότι η Κίνα βρίσκεται στην κορυφή της λίστας ρύπανσης. Αυτό όμως οφείλεται στον τρόπο που οι ίδιοι ζούμε τη ζωή μας και από το τι καταναλώνουμε.

Προσωπικά πιστεύω ότι ο τρόπος ζωής μας συνδέεται άμεσα με την ρύπανση και την ενεργειακή κατανάλωση. Για παράδειγμα, το εμπορικό ισοζύγιο της Κίνας κατά 50% αφορά εξαγωγές προς της ΗΠΑ, την Ε.Ε. και τον διαμετακομιστικό σταθμό του Hong Kong που είναι ο κύριος εξαγωγικός σταθμός προς τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. Εμείς οι ίδιοι με τις συνήθειές μας θέτουμε την Κίνα στην κορυφή της λίστας ρύπανσης. Η δική μας συμπεριφορά ως καταναλωτές είναι που καθορίζει την παραγωγή, την ζήτηση και την ρύπανση, οι ίδιοι κοινώς αναπαράγουμε το πρόβλημα και το κάνουμε ακόμα χειρότερο. Για παράδειγμα, η βιομηχανία εκτροφής βοοειδών είναι η μεγαλύτερη παραγωγός μεθανίου στον κόσμο, η βιομηχανία της βιομάζας που χρησιμοποιείται για τα λεγόμενα bio-fuels παράγει το 11% των ρυπογόνων αερίων του θερμοκηπίου, ενώ, ταυτόχρονα, η υλοτομία των δασών οδηγεί στην μείωση παραγωγής οξυγόνου.

Εγώ είμαι μέρος του προβλήματος κατά κάποιο τρόπο γιατί εκπροσωπώ την υψηλή τεχνολογία η οποία ανέκαθεν ήταν μια 'βρώμικη' βιομηχανία. Το καλό είναι ότι υπάρχουν άνθρωποι και εταιρείες που έχουν συνείδηση και τιμή, πέραν βεβαίως από τα ζητήματα δημοσίων σχέσεων που εννοείται δεν θα κρύψω ότι υπάρχουν. Η Hewlett Packard η εταιρεία που εκπροσωπώ εγώ για παράδειγμα, έχει θέσει στόχο διεθνώς μέχρι το 2020 να δημιουργήσει δομές ώστε το 50% της παραγωγής ενέργειάς μας να προέρχεται από ΑΠΕ. Κοιτάμε τον παραγωγικό μας κύκλο για να κατορθώσουμε να μην είμαστε μέρος του προβλήματος, και αυτά που παράγουμε να μην δημιουργούν μεγαλύτερο πρόβλημα όταν πάνε να χρησιμοποιούνται. Δεν είναι ωστόσο οι κινήσεις μας οι μόνες διεθνώς.

Να δώσω ένα διεθνές παράδειγμα που αφορά την γνωστή σε όλους μας εταιρεία Google. Η Google, που παράγει μία υπηρεσία όχι κάποιο απτό προϊόν, καταναλώνει κάθε χρόνο όση ενέργεια καταναλώνει το San Fransisco, μια πόλη εκατομμυρίων. Η Google παρέχει μια υπηρεσία που χρησιμοποιούμε εμείς. Βλέπετε, λοιπόν, πώς πάει ο κύκλος παραγωγής και κατανάλωσης; Εμείς ρυπαίνουμε καθημερινά με την χρήση υπηρεσιών και προϊόντων. Ωστόσο η εν λόγω εταιρεία, πλέον προς τιμήν της, χρησιμοποιεί εξ ολοκλήρου 100% ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μάλιστα παίρνει τα carbon credits της και τα πετάει, δεν τα επαναφέρει στην αγορά ώστε να μπορέσουν να ξαναχρησιμοποιηθούν. Αντιστοίχως στην Hewlett Packard, οι νέες τεχνολογίες όπως για παράδειγμα η τεχνολογία σύμπτυξης των servers μας, μας βοήθησε πολύ στην μείωση κατανάλωσης ενέργειας. Μειώσαμε κατά 65% την κατανάλωση ενέργειας της εταιρείας διεθνώς.

Ζούμε σε ένα κόσμο υπερβολικής κατανάλωσης και παραγωγής που κινείται με υπερβολική ταχύτητα, με επίπλαστες ανάγκες και με χιλιάδες προϊόντα να καταλήγουν στην χωματερή. Προσωπικά πιστεύω ότι πρέπει οι ίδιοι, σαν άτομα και σαν κοινωνία, να εκπαιδευτούμε και ως πολίτες και ως πολιτικοί, ώστε να αλλάξουμε τον τρόπο με τον οποίον καταναλώνουμε. Μόνο εάν αλλάξουμε την καθημερινότητά μας και τις συνήθειές μας, αν προσαρμοστούμε σαν πολίτες και καταναλωτές, θα έχει νόημα και θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η υλοποίηση των διεθνών συμφωνιών για το περιβάλλον.»

Ο επόμενος ομιλητής, **κ. Γιώργος Σαλιάρης-Φασσέας**, ανέδειξε σύντομα και με μικρά παραδείγματα την σημασία που έχει στην καθημερινότητά μας η συμπεριφορά μας σαν χρήστες υπηρεσιών και σαν καταναλωτές προϊόντων και πώς ο καθένας μας ως πολίτης πράγματι μπορεί να προσφέρει σε καθημερινή βάση. «Βρίσκομαι στο αυτοκίνητο με τον 9-χρονο γιο μου και του εξηγώ τι κάνουν τα κουμπιά ελέγχου διότι αγαπώ την τεχνολογία των γρήγορων αυτοκινήτων. Όταν του είπα ότι, με την χρήση της λειτουργίας Eco-Pro, το όχημα δεν ρυπαίνει το περιβάλλον, ο γιος μου ζήτησε να ταξιδεύουμε διαρκώς στην λειτουργία Eco-Pro. Αναφέρω την ιστορία αυτή διότι πιστεύω ότι ο σεβασμός για το περιβάλλον που παίρνουν τα παιδιά μέσα από την καθημερινή εκπαίδευση και η ίδια η συνήθεια και συμπεριφορά μας σαν οδηγοί ως προς την χρήση του αυτοκινήτου μπορούν

να παίζουν κομβικό ρόλο στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Οι καθημερινές μικρές αλλαγές στη συμπεριφορά μας σαν καταναλωτές αλλά και σαν χρήστες κάνουν μικρές αλλά κομβικές διαφορές στο σύνολο.

Στον κλάδο μου – είμαι διαφημιστής – κάναμε μια διαφημιστική έρευνα με την εταιρεία που εκπροσωπώ για το Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Λίμας στο Περού και αναζητούσαμε τρόπο να πείσουμε τον κόσμο πρακτικά να πάει στο εν λόγω πανεπιστήμιο να σπουδάσει. Η διαφήμιση που φτιάξαμε δεν ήταν ούτε στην τηλεόραση, ούτε στο internet, αλλά ήταν μια διαφήμιση billboard, μια διαφήμιση εξωτερικού χώρου, όπου το ίδιο το billboard μετέτρεπε τεχνολογικά την υγρασία που είχε η πόλη της Λίμα σε νερό. Η διαφήμιση αυτή βραβεύτηκε και ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο, οπότε, πέραν της διαφήμισης του Πανεπιστημίου, δημιουργήθηκε και ένα θετικό ρεύμα για την τεχνολογία και το περιβάλλον. Το να μπορούμε λοιπόν σε κάθε χώρο στον οποίο δραστηριοποιούμαστε να κάνουμε καλό στους γύρω μας και στο περιβάλλον είναι ο διαφορετικός τρόπος σκέψης που πρέπει να έχουμε στην καθημερινότητά μας ως ενεργοί και ευαισθητοποιημένοι πολίτες.»

Αμέσως μετά, ο **κ. Γιώργος Καζαντζόπουλος**, αναφέρθηκε στην συνεργασία με την κα. Βλαβιανού Αρβανίτη, η οποία ξεκίνησε από την Ολυμπιακή Επιτροπή Περιβάλλοντος, και την κατανόηση και την ευαισθησία που είχαν και οι δύο για το θέμα της κλιματικής αλλαγής, ενώ τόνισε και την σημασία του ζητήματος της κυκλικής οικονομίας που έχει άμεση σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και την βιώσιμη ανάπτυξη. Ειδικότερα ο κ. Καζαντζόπουλος επεσήμανε ότι: «Η Ε.Ε. το 2015 εξέδωσε σχέδιο δράσης για την Κυκλική Οικονομία το οποίο συνέπεσε με την COP21. Πολλοί δεν το γνωρίζουν αυτό καθότι δεν πήρε την έκταση που αναλογεί σε μια τέτοια είδηση στα ΜΜΕ ειδικά στα ελληνικά. Η κυκλική οικονομία συμβαδίζει και συμπληρώνει απόλυτα την συμφωνία στο Παρίσι για την κλιματική αλλαγή. Στην κυκλική οικονομία έχει ενδιαφέρον κανείς να δει το πόσο ελληνική έννοια είναι. Στο έργο του «Κριτίας», άλλωστε, ο Πλάτωνας μιλάει για την αξιοποίηση των φυσικών πόρων από μια κοινωνία, από μια πόλη, ώστε να ζήσουμε μέσα στα όρια που μας θέτει το περιβάλλον. Το slogan του ΕΕΑ που ανέφερε νωρίτερα ο κος Σκούλλος είναι μια απόδοση των ιδεών του Πλάτωνα για τη συμβίωση περιβάλλοντος και κοινωνίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία υποστηρίζει σήμερα ότι δεν είναι δυνατόν τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούμε λάθος τους φυσικούς και ενεργειακούς πόρους. Όλα τα κράτη μέλη οφείλουμε να βρούμε τους τρόπους ώστε ένα προϊόν να καταναλώνει όσο το δυνατόν λιγότερους πόρους τόσο στη σχεδίαση όσο και στην παραγωγή, όπου οι εταιρείες οφείλουν να σκεφτούν με πιο τρόπο, βέλτιστα, ένα προϊόν ή μια υπηρεσία μπορεί να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο απαιτητικό στην κατανάλωση φυσικών πόρων. Χρειάζεται λοιπόν να εστιάσουν οι επιχειρήσεις στην σωστή αξιοποίηση της παραγωγή ενός προϊόντος, στην σωστή κατανάλωση και στην σωστή απόσυρση και ανακύκλωση όταν ολοκληρωθεί το τέλος ζωής ενός προϊόντος.

Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία απευθύνεται και σε εμάς σαν απλούς πολίτες και καταναλωτές, σε ότι αφορά τα προϊόντα που επιλέγουμε, τα προϊόντα που καταναλώνουμε, αν π.χ. είναι φιλικά προς το περιβάλλον, ή ακόμα να εξετάζουμε τον τρόπο με τον οποίο είναι συσκευασμένα, καθότι η μείωση του όγκου των απορριμμάτων είναι βασικό κομμάτι στη λογική της κυκλικής οικονομίας.

Στο παρελθόν, τα ελληνικά νοικοκυριά γνώριζαν για παράδειγμα, περίπου τον όγκο των ζωικών και φυτικών απορριμμάτων που πετούσαν κάθε ημέρα, γεγονός που δεν επέτρεψε αργότερα για χρόνια η υπερκατανάλωση και ένας τρόπος ζωής που μας έκανε να χάσουμε την αίσθηση του μέτρου. Τώρα η κρίση είναι μια καλή ευκαιρία να υπολογίσουμε εκ νέου

τα απορρίμματά μας και να τα αξιοποιήσουμε με σωστές πρακτικές ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης. Το σημαντικό είναι να θυμόμαστε τόσο ως καταναλωτές όσο και ως εταιρείες ότι όσο λιγότερους φυσικούς πόρους χρειάζεται να τραβήξουμε από τον πλανήτη τόσο λιγότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα έχουμε ως αποτέλεσμα τόσο της παραγωγικής δραστηριότητας αλλά και της καθημερινής κατανάλωσης.

Το σχέδιο δράσης που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μια αναγκαιότητα στο σήμερα. Κλείνοντας θέλω να τονίσω τον ρόλο των ΜΚΟ και ιδίως της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής της οποίας το έργο γνωρίζω καλά. Η κυκλική οικονομία και το σχέδιο δράσης της Ε.Ε. συμφωνεί με ότι έχει γράψει και εκδόσει η Βιοπολιτική εδώ και αρκετά χρόνια. Εάν δηλαδή κάποιος έπαιρνε τα κείμενα της Βιοπολιτικής από το 1985 για την διάσωση του βίου, για την ανακύκλωση και την οικονομία, είναι δεδομένο ότι θα κατέληγε σε ένα σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία όπως το Ευρωπαϊκό.

Τον λόγο πήρε στην συνέχεια ο **κ. Χρήστος Ευθυμίουπουλος**, ο οποίος εξήγησε ότι το βασικό ζήτημα που ήθελε να θίξει στη συζήτηση αφορά τα βήματα δράσης για το τι μπορούμε να πράξουμε στο παρόν και το πώς μπορούν οι επιστήμονες να συνεργαστούν με διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, και με διεθνείς δεξαμενές σκέψης (think tanks) ώστε να ωθήσουμε και τη συζήτηση αλλά και την εφαρμογή και την υλοποίηση μέτρων στον άξονα του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής προς τα εμπρός. Πιο συγκεκριμένα, υπογράμμισε ότι: «Όπως πολύ σωστά αναφέρθηκε στη συζήτηση υπάρχει μια σαφής διαφορά ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ε.Ε. σε ότι αφορά την επιστημονική τεκμηρίωση του κατά πόσο η κλιματική αλλαγή είναι ανθρωπογενής και επιζήμια. Θεωρώ χρέος των επιστημόνων και σε συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς μέσα από μια συντονισμένη προσπάθεια να περάσουν στην κοινωνία ότι τόσο ο βλαπτικός χαρακτήρας της κλιματικής αλλαγής, όσο και το γεγονός ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα την προκαλεί, τεκμηριώνονται απολύτως επιστημονικά.

Συνιστά επομένως επιστημονικό γεγονός ότι η κλιματική αλλαγή με τους σημερινούς ρυθμούς είναι ανθρωπογενής και επιβλαβής, όσο επιστημονικό είναι το γεγονός ότι η Γη είναι σφαιρική και όχι επίπεδη. Θα ήθελα να τονίσω ότι η στάση της νέας κυβέρνησης των ΗΠΑ και του κου Trump απέναντι στη συμφωνία στο Παρίσι δικαιολογείται πέραν των όποιων οικονομικών συμφερόντων και παιχνιδιών, επειδή υπάρχει ένα ευπροσήγορο κοινό που τον πιστεύει. Δεν είναι λοιπόν μόνο ένα κρυφό πολιτικό και οικονομικό παιχνίδι οικονομικών και βιομηχανικών κύκλων στις ΗΠΑ και διεθνώς, αλλά και ένα παιχνίδι του να πείσεις μια κοινωνία ψηφοφόρων να δράσουν μέσα στην άγνοιά τους. Αυτό τον κόσμο ακριβώς οφείλουμε ως επιστήμονες, ως ενεργοί πολίτες και ως διεθνείς φορείς αντίστοιχα να ευαισθητοποιήσουμε, να ενημερώσουμε γύρω από την αναγκαιότητα, τη σημασία και την επιστημονική τεκμηρίωση των ζητημάτων του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής.

Οι άνθρωποι οφείλουν να πιστέψουν και να πειστούν ότι μπορούν στην καθημερινότητά τους να κάνουν όντως τη διαφορά. Μία έρευνα πριν μερικά χρόνια με την Ακαδημία Αθηνών ανέδειξε ότι οι καθημερινές μας συνήθειες ως πολίτες και καταναλωτές παίζουν καταλυτικό ρόλο στην κλιματική αλλαγή, ακόμα και στο να μειώσουμε το κόστος για την υλοποίηση της συμφωνίας στο Παρίσι για παράδειγμα. Για να επιτευχθεί αυτή η αλλαγή στην καθημερινότητα, πιστεύω ότι χρειάζεται πολιτική διαπαιδαγώγηση από πάνω προς τα κάτω, εφόσον το αντίθετο δεν κατέστη εφικτό. Χρειάζεται λοιπόν η πολιτική εκπαίδευση της κοινωνίας των πολιτών, και αυτά τα δύο βασικά σημεία είναι η αρχή σχεδιασμού των βημάτων δράσης μας.»

Η εκδήλωση έκλεισε με την ομιλία του **κ. Γιώργου Πατούλη**, ο οποίος, αφού ευχαρίστησε την κα Βλαβιανού Αρβανίτη για την πρόσκληση, τόνισε ότι: «Η αυτοδιοίκηση πράγματι είναι εξαιρετικά σημαντική και άπτεται άμεσα της θεματολογίας της σημερινής συζήτησης καθότι έχει να κάνει με τον εγγύτερο βαθμό των προβλημάτων, των ζητημάτων και των λύσεων. Ένα από τα μεγάλα θέματα στη χώρα μας είναι ότι δεν έχουμε κάνει τις μεταρρυθμίσεις εκείνες οι οποίες να δίνουν την δυνατότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση να λύνει τα προβλήματα, ο τόπος δηλαδή με λίγα λόγια να αποφασίζει για τον τόπο του. Και αυτό δημιουργεί μια μεγάλη γραφειοκρατία και μια μεγάλη παθογένεια που τελικά είναι αντιπαραγωγική, αντιαναπτυξιακή και τα αποτελέσματα τα βλέπουμε ήδη στα τελευταία 8 χρόνια παρακμής της χώρας μας.

Η συζήτηση όμως σήμερα έχει να κάνει άμεσα και με το ζήτημα της υγείας μας, της ύπαρξης μας, και της ποιότητας της ίδιας της ζωής μας. Είναι σίγουρο ότι αν αφήσουμε την οικονομία να διαχειριστεί την ενέργεια και τους φυσικούς πόρους ασύδοτα, τις επιπτώσεις νομίζω θα τις βρίσκει κανείς όχι μόνο στην υγεία την ατομική, ή μιας κοινωνίας αλλά και στην ίδια την οικονομία μιας χώρας. Το σύστημα υγείας που βασίζει σίγουρα την εύρυθμη λειτουργία του και στην οικονομία, είναι εκείνο που καλείται να αντιμετωπίσει και το οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας που προκαλεί η μόλυνση του περιβάλλοντος σε έναν πολίτη. Οποιος σκέπτεται λοιπόν απλώς το ότι δεν τον ενδιαφέρει σε τι περιβάλλον ζει κάνει καλό σε εκείνον που μονοπωλεί την αδιαφορία της κοινωνίας στο να παράγει ένα έργο χωρίς να δίνει την πρέπουσα σημασία, αλλά συγχρόνως κάνει κακό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο ασεβώντας στο περιβάλλον και αυξάνοντας το κόστος της υγείας μας.

Το περιβάλλον βρίσκεται ψηλά στην ημερήσια διάταξη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό άλλωστε απέδειξε η αυτοδιοίκηση σε διεθνές επίπεδο πριν ένα χρόνο περίπου στο Παρίσι, όπου συμμετείχα και εγώ ως Πρόεδρος της ΚΕΔΕ, και ως Δήμαρχος Αμαρουσίου, όπου 1000 δήμαρχοι συνυπογράψαμε την μείωση κατά 20% του διοξειδίου του άνθρακα σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η κλιματική αλλαγή έχει να κάνει πέραν της καθημερινότητάς μας και των επιλογών μας σαν πολίτες, και με την εκπαίδευση των συνειδήσεων. Κανείς μας δεν θεωρώ ότι είναι ασυνείδητος αλλά πιστεύω ότι χρειάζονται κανόνες που να διαμορφώνουν τις συνειδήσεις στην καθημερινότητά μας. Ένα αποτυχημένο παράδειγμα που αφορά το περιβάλλον στην καθημερινότητα στον τόπο μας έχει να κάνει με την διαχείριση στερεών αποβλήτων, για την οποία δεν έχουμε έρθει ακόμα σε συνεννόηση. Ακούω τους πολίτες ορθώς να αναφέρουν ότι υπάρχουν μεγάλα συμφέροντα κάποιων που κερδοσκοπούν εις βάρος της υγείας μας και της υγείας των παιδιών μας, που παρεμποδίζουν τόσο την διαχείριση όσο και την νομοθέτηση ή την υλοποίηση μέτρων διαχείρισης. Αυτή η παρεμπόδιση νομοθετικών και άλλων μέτρων ονομάζεται διαπλοκή, και είναι σίγουρα στη χώρα μας μεγαλύτερη σε βαθμό από ότι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Δανία, η Ολλανδία, ή η Γαλλία που έχουν διευθετήσει την διαχείριση στερεών αποβλήτων απλώς με ένα νόμο. Την ίδια ώρα που η εγχώρια νομοθετική εξουσία δεν μπορεί να κάνει πράξη την ίδια απλή διαδικασία.

Είτε το θέλουμε είτε όχι, όλοι μας εξαρτόμαστε από τι νόμους ψηφίζει η νομοθετική εξουσία. Εμείς στους Δήμους δεν μπορούμε να ψηφίσουμε νόμους, εμείς μπορούμε να εφαρμόσουμε τους νόμους και να προσπαθούμε να επηρεάζουμε καθημερινά προς την σωστή κατεύθυνση. Η χώρα μας είναι μια χώρα που υπάρχει σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο και εμείς ως δήμαρχοι μέσα από την Επιτροπή Περιφερειών της Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης έχουμε μεταλαμπαδεύσει τις βέλτιστες πρακτικές που πραγματοποιούνται και σχεδιάζονται σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις και χώρες, αλλά ο προβληματισμός μου είναι ότι δεν τις εφαρμόζουμε. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα: πρώτον να έχουμε διαρκείς καταδίκες

και πρόστιμα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σε σχέση με περιβαλλοντικά ζητήματα όπως είναι και η διαχείριση των στερεών αποβλήτων, δεύτερον, να μην μπορούμε να λάβουμε χρηματοδότηση για να φτιάξουμε τις σωστές δομές διαχείρισης, και τρίτον, να θέτουμε την υγεία μας σε κίνδυνο.

Βασικό ζήτημα κατά την προσωπική μου άποψη είναι να μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε ορθολογικά τις μεγάλες πηγές ενέργειας της χώρας μας. Η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια και οι εναλλακτικές πηγές ενέργειας μέσα από στρατηγικές και δομές θα μας έδιναν σίγουρα την δυνατότητα ως κοινωνία και ως χώρα να είμαστε αυτόρκες, αλλά και να βελτιώσουμε την οικονομική κατάσταση της χώρας περιορίζοντας ταυτόχρονα και τους ρύπους με την χρήση βέλτιστων πρακτικών.

Συνοψίζοντας θεωρώ ότι τα ζητήματα διαχείρισης των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, η διαχείριση και η αξιοποίηση των στερεών αποβλήτων, και η ανακύκλωση, η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση, τα φωτοβολταϊκά στα κτήρια, η τηλεθέρμανση με βιομάζα, η γεωθερμία, και οι δυνατότητες εκπαίδευσης πολιτών και εργαζομένων πρέπει να είναι πρώτα στην ατζέντα σχεδιασμού και δράσης μας. Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί, επιβάλλεται και οφείλει να παίξει πρωτεύοντα ρόλο χωρίς να υπάρχει παρεμπόδιση αλλά σχέση συνεργασίας με την νομοθετική εξουσία.»

Η Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη, Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και του Ελληνικού Παραρτήματος της Λέσχης της Ρώμης, με τον Δήμαρχο Αμαρουσίου, Πρόεδρο της ΚΕΔΕ και Πρόεδρο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, κ. Γιώργο Πατούλη.